

Archeologienota Oudenaarde, Diependale 4 Programma van maatregelen

Inhoud

1	Gemotiveerd advies	3
1.1	Afwezigheid van een archeologische site	3
1.2	Potentieel op kenniswinst	4
1.3	Impactbepaling	6
1.4	Bepalingen van maatregelen	6

1 Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

1.1 Afwezigheid van een archeologische site

In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Paleolandschappelijke ligging: Het projectgebied is gesitueerd binnen de Zuidelijke Vlaamse laagvlakte, meer bepaald de Scheldevallei. Omwille van de ligging in meersengebied, kende het plangebied vermoedelijk een extensief gebruik.
- Bodem: Het plangebied kent volgens de bodemkaart van Vlaanderen een OB-bodemtype, of reeds bebouwde en mogelijk verstoorde ondergrond. De nabijgelegen bodemtypes duiden voornamelijk op een natte zandleembodem en sterk gleyige kleibodems.

Vermoedelijk werd het bodembestand reeds grotendeels verstoord door de afbraak van de stadsfortificaties, de aanleg van het omleidingskanaal net ten noorden van het plangebied op het einde van de 19^e eeuw en de aanleg voor de ingebruikname van het terrein in de loop van de 19^e of bij het begin van de 20^e eeuw.

- Cartografische bronnen (16^e-20^e eeuw): Op basis van het uitgevoerde cartografische bureauonderzoek kan als besluit gesteld worden dat het onderzoeksgebied in de periode eind 16^e-eind 19^e eeuw vermoedelijk eerder net ten zuiden van de post-middeleeuwse stadsomwalling van Oudenaarde gesitueerd was. Voorheen was dit steeds een landelijk gebied. Na de afbraak van de fortificaties op het einde van de 19^e eeuw werd een omleidingskanaal aangelegd, waaraan het plangebied grensde. Het plangebied werd in gebruik genomen als weiland (nat meersgebied). Vermoedelijk in de jaren '50 van de 20^e eeuw of vroeger werd de huidige loods geplaatst binnen de grenzen van het plangebied. Sinds eind de jaren 1960 is het omleidingskanaal eveneens gedempt en gereduceerd tot een beekje. Voor de ingebruikname van het terrein is het terrein naar alle waarschijnlijkheid aangelegd geworden (vermoedelijk genivelleerd en/of opgehoogd), getuige verschillen in de topografische kaarten uit het eind van de 19^e tot het midden van de 20^e eeuw.
- CAI-waarden en archeologisch onderzoek: In een straal van ca. 700 m rondom het plangebied (vooral binnen, maar ook buiten de stadskern) zijn een aantal cartografisch gedocumenteerde indicatoren, sites en sporen voor handen. Zo is er sprake van Romeinse vondsten en een groot aantal vol- en laatmiddeleeuwse indicatoren en bewoningssporen die wijzen op stadsontwikkeling en restanten van stenen constructies uit de nieuwe en nieuwste tijd.

De CAI-waarden en archeologische onderzoeken die situeerden aan de rand van de stadskern (zelfde geografische locatie als plangebied) vertoonden voornamelijk enkel sporen van de vestingen (vanaf de nieuwe tijd).

- Gekende verstoringen: Binnen het plangebied is bebouwing, verharding en een groene zone aanwezig. De huidige bebouwing (ca. 380 m²) bestaat uit een loods, opgetrokken in de jaren

'50 of vroeger, waarvan de funderingswijze niet gekend is. Binnen de loods is een kelder (ca. 63 m²) aanwezig. Daarnaast is op basis van de orthofoto verharding (ca. 167 m²) waarneembaar.

- Geplande verstoringen: De opdrachtgever plant op het terrein een sloop van de bestaande loods (exclusief kelder) en de bouw van een magazijn met verharding, infiltratievoorziening en groenaanleg. De huidige kelder wordt geïntegreerd in de geplande nieuwbouw en bijgevolg niet gesloopt.

Op basis van de landschappelijke, bodemkundige en archeologische gegevens kunnen we stellen dat het plangebied naar alle waarschijnlijkheid eerder extensief gebruikt werd. De middeleeuwse en postmiddeleeuwse stadskern van Oudenaarde situeerde immers niet binnen het natte meersgebied, maar meer ten noorden. Er kunnen eventueel -reeds verdwenen- postmiddeleeuwse fortificaties aanwezig zijn binnen de grenzen van het plangebied, hoewel de georeferentie van historische kaarten niet erg accuraat is. Er kan bijgevolg een middelhoge archeologische verwachting opgesteld worden voor waarden uit de nieuwe tijden.

1.2 Potentieel op kenniswinst

Op basis van het bureauonderzoek voor het plangebied *Oudenaarde, Diependale 4* werden onvoldoende gegevens verzameld om de aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Desondanks kan een gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het gebrek aan potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt door volgende elementen gestaafd:

- Nabijgelegen archeologisch onderzoek 'Oudenaarde-Diependale': Ca. 150 m ten westen van het plangebied, eveneens gesitueerd in een OB-bodemtype, deels binnen de vastgestelde archeologische zone (historische kern) en langs het voormalige omleidingskanaal, werden controleboringen en landschappelijke boringen uitgevoerd. Uit de boorresultaten bleek dat het onderzoeksgebied een ophogingslaag vertoonde, variërend tussen 0,55 m en 2,07 m dikte. Onder deze ophogingslaag werden alluviale deklogen aangetroffen, die minstens tot een diepte reiken van 5,60 m onder het maaiveld.

Aangezien de booronderzoeken plaatsvonden op dezelfde historisch-geografische locatie als het plangebied, kunnen de boorresultaten een goede leidraad vormen voor de bodemkundige verwachting ter hoogte van *Oudenaarde, Diependale 4*.

- Bewaringsomstandigheden bodemarchief: Het bodembestand bestaat uit een reeds bebouwde en mogelijk verstoorde ondergrond door menselijk ingrijpen (OB-bodemtype). Op basis van het bodemtype, de afbraak van de postmiddeleeuwse fortificaties op het einde van de 19^e eeuw en de (verstorende) aanleg van een omleidingskanaal nadien, die net ten noorden van het plangebied situeren, de boorresultaten van een nabijgelegen onderzoeksgebied (ophogingspakket tussen 0,55 m en 2,07 m dikte) en de huidige -te slopen- bebouwing is de ondergrond naar alle waarschijnlijkheid sterk geroerd en/of verstoord. Een vergelijking van diverse topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw doen eveneens vermoeden dat het plangebied en zijn omgeving bij ingebruikname (wijziging van landgebruik van weide naar bewoonde zone) genivelleerd werd, waarbij voormalige hoogteverschillen grotendeels weggewerkt werden. De gronden werden hierbij naar alle

waarschijnlijkheid opgehoogd, zoals aangetoond in het booronderzoek ten westen van het plangebied.

- Vastgestelde archeologische zone versus historisch kaartmateriaal: Het plangebied valt net binnen een vastgestelde archeologische zone, die betrekking heeft op de historische kern van Oudenaarde. De begrenzing van deze archeologische zone is echter bepaald aan de hand van 19^e-eeuwse kadasterkaarten, die erg moeilijk te georefereren zijn en bijgevolg een zekere foutenmarge kunnen vertonen. Bovenstaand uitgevoerd cartografisch onderzoek toonde immers aan dat het plangebied zich waarschijnlijk eerder steeds net ten zuiden van de stadsfortificaties situeerde (buiten historische stadskern). De ligging van het plangebied binnen de feitelijke historische stadskern mag met andere woorden niet als een zekerheid beschouwd worden. Een historisch eerder extensief gebruik behoort eerder tot het verwachtingspatroon.
- Gekende verstoringen: Momenteel is het plangebied bebouwd en verhard. Sinds de jaren '50 is er met zekerheid een loods (ca. 380 m²) met kelder (ca. 63 m²) aanwezig. De bouw van dit pand bracht ongetwijfeld verstoringen in de ondergrond teweeg. Bijkomend zullen de aanlegwerken van het omleidingskanaal op het einde van de 19^e eeuw mogelijke (plaatselijke) vergravingen binnen het plangebied veroorzaakt hebben. Het plangebied was dan ook oorspronkelijk gelegen onmiddellijk ten zuiden van dit kanaal.
- Geplande werken: De geplande ingrepen hebben betrekking op de sloop van de huidige loods (exclusief kelder) en de aanleg van een nieuwbouw, verharding, infiltratievoorziening en groenzone. Zoals eerder aangegeven zal de bestaande kelder geïntegreerd worden in de nieuwbouw en bijgevolg niet gesloopt worden. Daarnaast zal de geplande nieuwbouw volledig situeren binnen de oppervlakte van de te slopen loods.

Voor de uitvoer van de geplande werken zullen volgende diepteverstoringen ten opzichte van het maaiveld gehanteerd worden: groenaanleg -0,30 m (50 m²); verharding -0,50 m (90 m²), funderingsplaat nieuwbouw 0 tot 0,50 m (380 m²); infiltratievoorziening -0,60 m (17 m²) en funderingspalen nieuwbouw van onbekende diepte, maar beperkte omvang. Echter, indien de -nog uit te voeren- stabiliteitsstudie het toelaat, zou de bestaande funderingsplaat behouden blijven waarop een nieuwe funderingsplaat gestort wordt. Algemeen gezien blijft de geplande verstoring dus erg beperkt.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-)onderzoek niet of op zijn minst slechts in zeer beperkte mate aanwezig is. De een historisch vastgesteld eerder extensief gebruik van het terrein, de historische en huidige natte bodemcondities, de vermoedelijke incorrecte begrenzing van de historische kern (vastgestelde archeologische zone), de vermoedelijke tot waarschijnlijke aanwezige ophogingspakketten van minstens 0,55 m tot 2,07 m, het OB-bodemtype, de mogelijke vergravingen door nivellerings-, afbraak en/of aanlegwerken vanaf het eind 19^e eeuw, de aanwezige bodemverstoringen ten gevolge van zeer recente aanlegwerken van het huidige gebouw en de geplande werken die een behoorlijke beperkte diepteverstoringen betekenen en de algemene archeologische verwachting die zich veelal eerder beperkt tot de mogelijke aanwezigheid van sporen die eerder dateren uit de nieuwe (of nieuwste) tijd creëren een erg lage verwachting op het treffen van voldoende intacte en/of waardevolle archeologische waarden bij de uitvoering van de geplande werken. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek zouden zeker niet in verhouding staan tot de mogelijke resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting kan opleveren.

1.3 Impactbepaling

De impact van de geplande ingrepen is beperkt. De geplande ingrepen zijn:

- Sloop bestaande loods: De huidige loods van ca. 380 m² zal tot net onder de fundering gesloopt worden, met uitzondering van de kelder die behouden blijft. Binnen de huidige kelder zal een nieuwe septische put en waterput geplaatst worden, alvorens deze op te vullen met zand. Het funderingstype alsook de dimensies ervan van de huidige loods zijn niet gekend.
- Aanleg nieuwbouw: Op dezelfde locatie van het huidige -te slopen- gebouw zal een nieuwbouw geplaatst worden. De funderingsplaat met een oppervlakte van ca. 380 m² zal een diepteverstoring van ca. 0,50 m onder het maaiveld veroorzaken. Verder zullen 20 funderingspalen met elk een oppervlakte van ca. 2 m² tot onbekende diepte in de ondergrond reiken. Echter, indien de -nog uit te voeren- stabiliteitsstudie het toelaat, zou gekozen worden de bestaande funderingsplaat te behouden, waarop een nieuwe funderingsplaat gestort wordt. Op deze manier zou geen impact in de bodem plaatsvinden ter hoogte van de nieuwbouw.
- Aanleg infiltratievoorziening: Ten oosten van de nieuwbouw wordt een infiltratievoorziening voorzien, waarbij ca. 17 m² tot 0,60 m onder het maaiveld verstoord zal worden.
- Aanleg verharding: Ten oosten en zuiden van de nieuwbouw en bovenop de infiltratievoorziening wordt verharding, bestaande uit 'waterpasserende' betonklinkers met een stabiliserende waterdoorlatende onderlaag, gepland. Een oppervlakte van ca. 90 m² (exclusief infiltratievoorziening) zal tot ca. 0,50 m onder het maaiveld verstoord worden.
- Aanleg groenaanleg: Eveneens ten oosten en zuiden van de nieuwbouw zullen twee groenzones aangelegd worden, waarbij er sprake zal zijn van een roering van de teelaarde zelf. De totale oppervlakte bedraagt ca. 50 m².

Er wordt echter bij de uitvoering van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein geen archeologisch waardevolle site verwacht aangetroffen te worden.

1.4 Bepalingen van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor-) onderzoek. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.